

Temaforløb: Det besværlige liv

Indledning: om forløbet

Digtene i dette forløb handler alle om livets besværlige følelser og eksistentielle udfordringer: ensomhed, vrede, skam, skyld og stor ubetinget kærlighed. Gennem analytisk og fortolkende arbejde med sproget kan de studerende opnå indsigt i, hvordan digte kan anvendes til dialog om nogle af tilværelsens svære spørgsmål. Læs mere om digtene i dokumentet "Bag om teksterne".

- I forløbet er der fokus på elementerne for forståelse, nærlæsning, langsomlæsning, sprogforståelse, fortolkning, inferenslæsning og kreativt arbejde
- I første del arbejder vi **undersøgende** og **performativt** med et digt af Caspar Eric – forhåbentlig bliver det også sjovt og motiverende! Forløbet indeholder opgaver og øvelser, som er inddelt i 3 hovedfaser:
 - Ind i teksten: forståelse og stemthed
 - Undersøgelse af teksten: sprogforståelse, afkodning og oversættelse, analytisk og fortolkende undring samt udfyldning af tomme pladser (inferens)
 - Fortolkning og kreativ efterbehandling
- I anden del er der 2 digte (norsk og svensk), hvor man kan arbejde videre med temaet.
- Digtene er indlæst og kan printes

Faglige mål:

Lytteforståelse, sprogforståelse, analyse og fortolkning af nordiske digte

Tid:

Forløbet kan afvikles på ca. 2½-3 timer

Tekster i forløbet:

Dansk:

Caspar Eric: "JEG BLEV ENGANG SMIDT OP I ET PISSOIR AF TO AF MINE VENNER EFTER SVØMMETRÆNING". Fra digtsamlingen *Nye balancer*, 2023

Norsk:

Lina Undrum Mariussen: "Uden titel"

Digtsamlingen *Finne deg der inne og hente deg ut*, 2011

Svensk:

Lena Sjöberg: "HON"

Diktsamlingen *Min syster är ett spöke och andra dikter*, 2019

Litteraturteori og -didaktik:

Stig Toke Gissel og Tom Steffensen (red.): *Undersøg litteraturen! - Engagerende undervisning i æstetiske tekster*. København, 2021.

Undervisningsforløbet:

1. del: Caspar Eric: "JEG BLEV ENGANG SMIDT OP I ET PISSOIR AF TO AF MINE VENNER EFTER SVØMMETRÆNING". Fra digtsamlingen Nye balancer, 2023

Ind i teksten: Digtsamlingens forside

Undersøgelsesspørgsmål:

Organisering: To-og-to derefter opsamling i plenum

1. Hvad tænker I umiddelbart om billedet på digtsamlingens forside (se bilag)?
2. Beskriv billedets motiver, komposition og farver
3. Hvordan tolker I billedets budskab og tema? Inddrag titlen "Nye balancer" og genrebetegnelsen "handicapidte" i jeres fortolkning

Undersøgelse af teksten

Organisering: lyt til oplæsningen i plenum, samtale to-og-to, derefter kort opsamling i plenum

Digtet udleveres i print til de studerende, men det er vigtigt, at de ikke læser mere end netop de afsnit, som undersøges

Første afsnit: Digtets titel og de første 8 linjer/vers

Undersøgelsesspørgsmål:

1. Hvordan vil I koble jeres viden om forsiden til forståelsen af digtets titel? Hvad sker der? Er der ord I ikke forstår? – gæt betydningen eller slå dem op. Hvor gammel er jeget, da hændelsen foregår?
2. Beskriv hvad der sker. Hvorfor kalder moren børnene "de satans børn"? Hvorfor stopper jeget med at fortælle om hændelserne?
3. Hvad betyder udsagnet "også Kenneth var et offer"?
4. Hvad vil du gerne vide mere om, og hvordan tror du digtet fortsætter?

Ordbog:

Pissoir: toilet/wc til mænd

Andet afsnit: digtets midte (vers 9-17)

Undersøgelsesspørgsmål:

1. Hvad betyder udsagnet: ”et indre regnskab kørende”?
2. Hvad har jeget lært?
3. Hvorfor blev jeget venner med Kenneth igen? Hvordan (bort)forklares overgrebet?

Tredje afsnit: Digtets afslutning (vers 18-)

Undersøgelsesspørgsmål og kreativ opgave:

1. Hvad er det, jeget vil undskylde?
2. Lav evt. en plakat, der viser hvilke ord (på jeres modersmål), der er kommet for at ødelægge: hvilke ord er det? Hvordan ser ordene ud (typografi)? Hvilken effekt har de?
3. Forklar, hvordan I forstår den sidste sætning ”Vis mig en person...”.
4. Har I selv eller kender I nogen, der har været udsat for noget lignende?

Ordbog:

Cerebellum: Lillehjernen (skader i lillehjernen kan føre til problemer med svimmelhed og med at holde balancen)

Spasser: stærkt nedsættende ord om en person med et fysisk eller psykisk handicap

Opsamlende analyse og fortolkning:

Organisering: først i mindre grupper derefter opsamling i plenum

1. Hvordan er teksten bygget op? Er der et tidsligt, tematisk eller et helt tredje forløb? Hvor mange strofer og vers er der? Giv evt. hver strofe/afsnit en overskrift, som du synes rammer indholdet.
2. Sammenfatning og fortolkning: Hvad betyder digtet? Hvilke temaer mener du, digtet kredser om? Vend tilbage til din første læsning af digtets betydning: har din forståelse ændret sig – hvorfor og hvordan?
3. Er der et budskab i digtet – fx opfordring til en handling, en ændring i en tænkemåde? Hvad betyder dette for din forståelse og vurdering af digtets budskab?

Kreativ efterbehandling: Skriv et digt

- Skriv et digt på dit modersmål om en aggression mod noget/nogen du, eller en du kender, har haft.

Arbejdsproces:

1. Individuel brainstorm (2 min.): hvad kan gøre dig virkelig sur/aggressiv?
2. Fortæl din sidemakker om dine ideer
3. Vælg en ide og skriv uden censur i 5 minutter
4. Læs højt for din sidemakker. Giv og få respons
5. Skriv videre på din tekst i 10-12 minutter
6. Læs dit digt op i plenum/mindre gruppe

2. del: Undersøgelse, analyse og fortolkning af 2 digte

I mindre grupper arbejdes der med ét af følgende digte:

Norsk:

Lina Undrum Mariussen: "Uden titel"

Digtsamlingen *Finne deg der inne og hente deg ut*, 2011

Svensk:

Lena Sjöberg: "HON"

Diktsamlingen *Min syster är ett spöke och andra dikter*, 2019

Grupperne arbejder ud fra følgende spørgsmål, som er inddelt i 3 faser:

Den første læsning – dit umiddelbare indtryk

1. Hvad handler digtet om? Hvordan ved du det? - find ord og sætninger i teksten, som underbygger din umiddelbare forståelse?
2. Hvordan oplever du umiddelbart digtets stemning (lidenskabelig, tænksom, angstpræget, harmonisk, glædelig, sanselig, fortvivlet...)
3. Er der nogle ord og sætninger, som er særligt centrale for digtet? Hvilke? Begrund dit svar.

Den anden læsning – hvordan er digtet opbygget?

1. Hvordan er teksten bygget op? Er der et tidsligt, tematisk eller et helt tredje forløb? Hvor mange strofer og vers er der? Giv evt. hver strofe/afsnit en overskrift, som du synes rammer indholdet.
2. Rum og tid: hvordan vil du beskrive digtets tid og rum? Hvor foregår det? Tegn evt. en skitse. Hvornår og over hvor lang tid foregår digtets hændelser? Tegn evt. en tidslinje. Hvad ved du ud fra digtet, og hvad må du forestille dig (jf. inferens)?
3. Er der rim og rytme i digtet? Hvilken betydning og stemning skaber disse elementer?
4. Hvordan er sproget i teksten? Hvilke ordklasser dominerer? Er der gentagelser? Er der metaforer og symboler, som skaber en særlig betydning? Hvis der er ord og formuleringer, du ikke forstår, bør du slå dem op i en ordbog.

Den tredje læsning – hvad betyder digtet?

1. Hvem taler i digtet? Beskriv det lyriske jeg. Hvilke andre personer (du, I), dyr og fænomener får en stemme i digtet? Er der konflikter eller harmoni mellem de forskellige agenter? Hvad betyder det for din forståelse af digtets betydning?
2. Sammenfatning og fortolkning: Hvad betyder digtet? Hvilke temaer mener du, digtet kredser om? Vend tilbage til din første læsning af digtets betydning: har din forståelse ændret sig – hvorfor og hvordan?
3. Er der et budskab i digtet – fx opfordring til en handling, en ændring i en tænkemåde? Hvad betyder dette for din forståelse og vurdering af digtets budskab?

NYE BALANCER

CASPAR ERIC

handicapdigte

gyldendal

Caspar Eric: ”JEG BLEV ENGANG SMIDT OP I ET PISSOIR AF TO AF MINE VENNER EFTER SVØMMETRÆNING”. Fra digtsamlingen *Nye balancer*, 2023

De satans børn, sagde min mor første gang
da jeg kom hjem i anden klasse
og var blevet nikket en skalle af Kenneth.
Så stoppede jeg med at fortælle om det.
Senere forstod jeg
at også Kenneth var et offer.
De leasede deres TV og så altid wrestling derhjemme.
Engang fik han en lussing af sin far foran hele klassen.
Selv i dag har jeg et indre regnskab kørende:

En trang til hævn
om folk vil mig det ondt.

Lære at sige at det jo *nok ikke var derfor*.
Men selvfølgelig var jeg tvunget
til at blive venner med Kenneth igen.
Hvem fanden skal man ellers spille Counterstrike med.
Og måske var jeg flabet og så videre og så videre.
Måske havde jeg også selv kaldt ham noget.
Undskyld at jeg altid taler så hårdt.
Jeg er vant til at ordene er kommet for at ødelægge.
Jeg er vant til at ordene er alt hvad jeg har.
Jeg har voldsfantasier der sidder fast i mit cerebellum.
Hvor skal jeg gå hen med den kærlighed og smerte?
Hvor er der plads til at græde som en sejr?
Det er ikke et spørgsmål
der er unikt for de handicappede.

Vis mig en person der bliver kastet op i sit eget pis
og så skal jeg fortælle dig hvorfor også hun er en spasser.

Svensk:

Lena Sjöberg: "HON"

Diktsamlingen *Min syster är ett spöke och andra dikter*, 2019

Hon som sa det där var inte jag.

Jo, jag vet att vi är lika.

Men hon är natt och jag är dag,

och aldrig att jag skulle skrika

och slå i dörrar och leva om

och brusa upp för minsta lilla

och inte tänka ett dugg på dom

som jag sett till att göra illa.

Nej, hon som sa det där var inte jag.

Men jag vet var hon hör hemma.

Hon hälsar på hos mig när jag är svag

- Då vill hon styra och bestämma.

Och jag går undan, rädd och stum

och hoppas allting snart är över.

Sen ser jag henne vara hård och dum

mot dom jag älskar och behöver.

Lina Undrum Mariussen: Uden titel (uddrag)

Digtsamlingen *Finne deg der inne og hente deg ut*, 2012

vi er søstre, to lyse streker

i våre foreldres ansikt

jeg tenker på deg
som et lite barn
som løper gjennom vannsprederen
i sprut naken latter
og så er du nesten voksen
brådjup og styrtmørk

skal jeg bli her hos deg
krype langs deg slik
som stille mose
grønske og sukke av fukt

skal du vokse her, strekke deg videre
som ei stamme langs bakken
jeg legger meg inntil deg i senga
nå er vi like høye

jeg er det eldste barnet, jeg har vært gjennom alfabetet
mange ganger jeg kan snakke
med færre og færre ord

før du var født
lekte jeg fattig barn i skogen
klarte meg godt alene
spiste røtter og gras, visste ikke

at jeg skulle bli så stor

Styrk sprogforståelsen med nordisk lyrik, 2026

og hard, full

av kjærlihet

til en som var mindre enn meg